

Smedjebackens kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Bergaskolan i Smedjebackens kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Smedjebackens kommun att senast den **30 september 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Undervisning och lärande

Skolinspektionen konstaterar att Smedjebackens kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan. (Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Åtgärder

- Se till att undervisningen organiseras så att lärarna stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan. I detta ingår bl. a. att:
 - Lärarna utformar undervisningen så att elevers inre motivation stärks.
 - Lärarna ställer krav på elever på ett sådant sätt att eleverna känner att lärarna tror på deras förmåga.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Smedjebackens kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Eleven ges skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och insatserna utvärderas. (3 kap. 5a och 8 §§ skollagen; Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg, 2.8 Rektorns ansvar)
- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Åtgärder

- Se till att elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. I detta ingår bl. a. att:
 - Den specialpedagogiska kompetensen på skolan tas tillvara i arbetet med att identifiera och anpassa den pedagogiska verksamheten efter olika elevers behov.

- Se till att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd när extra anpassningar inte leder till att eleven når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga eller eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. I detta ingår bl. a. att:
 - o Samråd sker med elevhälsan vid utredning av behov av särskilt stöd, om det inte är uppenbart obehövligt.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Smedjebackens kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

- Se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. I detta ingår bl. a. att:
 - o Lärarna upprätthåller studieron i klassrummen och vidtar åtgärder för att återställa ordningen när det behövs.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i undervisningen vid Bergaskolan. Tillsynen visar att lärarna inte alltid arbetar för att medvetet stärka elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan. Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Alla elever ges inte skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Elevers behov av särskilt stöd utreds heller inte skyndsamt när extra anpassningar inte leder till att eleven når de kunskapskrav som minst ska uppnås. Skolinspektionens tillsyn visar också att utbildningen inte utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Föreläggande

Undervisning och lärande

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i undervisningen vid Bergaskolan. Skolinspektionens utredning har visat att lärarna inte ställer krav på eleverna på ett sådant sätt att eleverna känner att lärarna tror på deras förmåga. Bristen kan innebära att eleverna inte utvecklar en tilltro till den egna förmågan och därför försämras deras möjligheter att nå målen för utbildningen.

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet anges att utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Enligt läroplanen ska läraren stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och organisera och genomföra arbetet så att eleven upplever att kunskap är meningsfull

och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt att eleven succesivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.

Av Skolinspektionens utredning framgår att inte alla lärare på skolan ställer krav på eleverna på ett sådant sätt att eleverna känner att lärarna tror på deras förmåga. Rektorn uppger i intervju att tilliten till elevernas förmåga inte alltid finns hos lärarna samt att arbetet med att stärka elevernas motivation i undervisningen är ett problemområde på skolan. Rektorn säger att skillnaden är stor mellan olika lärare gällande synen på elever och deras förmåga. Rektorn säger att det finns en "bruksmentalitet" bland viss personal på skolan men att det även finns lärare som inte är påverkade av sådana förutfattade meningar. Rektorns uppger dock att man på skolan just nu inte helt och hållet har tillit till elevernas förmåga och att lärare många gånger vill lägga ansvaret på eleverna när eleverna exempelvis inte når målen. En representant för elevhälsoteamet säger att det finns en outtalad jargong på skolan enligt vilken pojkar inte ska vara "plugghästar". En lärare uppger i intervju att det finns så kallade "lågpresterande" elever och att vissa elever inte presterar i skolan utan istället tycker att "det ordnar sig, jag får alltid jobb på bruket". En lärare säger att hen försöker stötta alla elever att sträva så högt som möjligt men att spännvidden är stor vilket kan skapa svårigheter. En lärare berättar att hen gällande mentaliteten hos eleverna "försöker öppna världen för att man ska se att det finns andra möjligheter". Vid Skolinspektionens lektionsobservationer har det också iakttagits att lärare under en lektion lämnat eleverna utan handledning under långa stunder.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Bergaskolans verksamhet inte uppfyller de krav som följer av gällande föreskrifter, föreligger skäl att förelägga Smedjebackens kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd vid Bergaskolan. Tillsynen visar att elever inte skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Rektorn ser inte till att den specialpedagogiska kompetensen tas tillvara i arbetet med att identifiera och anpassa den pedagogiska verksamheten efter olika elevers behov. Elevens behov av särskilt stöd utreds heller inte skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Samråd sker inte med elevhälsan i utredning av elevers behov av särskilt stöd. Brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd kan få till följd att elever inte får det stöd de har rätt till och därmed inte ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Av skollagen framgår att om det på något sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det framgår också att om det på något sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska

uppnås, trots att stöd i form av extra anpassningar har getts, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt.

I Skolverkets allmänna råd med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram anges bl. a., s. 23, att i den specialpedagogiska yrkesrollen ingår att stödja lärarna och medverka i det förebyggande arbetet med att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer inom verksamheten. Det är viktigt att rektorn ser till att den specialpedagogiska kompetensen tas tillvara i arbetet med att identifiera och anpassa den pedagogiska verksamheten efter olika elevers behov. Även andra yrkesgrupper inom elevhälsan kan bidra med betydelsefulla perspektiv och kunskaper. Det är centralt att dessa kompetenser involveras i ett tidigt skede i arbetet med extra anpassningar. På så sätt kan de stödinsatser som sätts in bli adekvata.

Skolinspektionens utredning visar att inte alla elever som är i behov av extra anpassningar skyndsamt ges ett sådant stöd i de ämnen där det behövs. Enligt rektorn upptäcker skolan vissa elevers behov alldeles för sent. Rektorn säger att han är säker på att det på skolan finns elever som behöver extra anpassningar men som inte får dem. Elevhälsans samtliga representanter uppger att elever inte skyndsamt erbjuds extra anpassningar. Enligt en representant för elevhälsan kan elever ha betyget F i samma ämne under samtliga terminer från årskurs 7 till årskurs 9 utan att de erbjuds extra anpassningar. En annan representant för elevhälsan uppger att många elever har gått på skolan under lång tid utan att de erbjudits stöd i form av extra anpassningar, i vissa fall är behoven kända redan från årskurs 7 men extra anpassningar erbjuds först i årskurs 9. Enligt representanterna har det även kommunicerats till vårdnadshavare att det inte finns möjligheter att ge eleverna extra anpassningar, men i vissa fall ges ändå extra anpassningar till elever vars föräldrar är "driftiga" och insisterar på att deras barn ska få extra anpassningar. En lärare uppger vid intervju att extra anpassningar inte ges till alla elever som behöver det.

Utredningen visar att rektorn inte har sett till att skolans specialpedagogiska kompetens tas tillvara i arbetet med extra anpassningar. Rektorn bekräftar i intervjun att det stämmer att arbetet med att utforma extra anpassningar mestadels genomförs av lärare. Rektorn uppger att ämneslärare gör det mesta kring extra anpassningar och att de sedan återkopplar till elevhälsoteamet. En representant för elevhälsan säger att hen inte upplever att samarbetet med lärarna fungerar tillfredsställande och att elevhälsan inte är involverad i arbetet med extra anpassningar, med utvärdering av dessa eller med undervisningen överhuvudtaget. Representanten uppger vidare att det råder "vatten-täta skott" mellan elevhälsan och lärarna och att det inte finns någon kontakt mellan lärare och elevhälsan trots att det finns ett behov av sådana kontakter. En av representanterna uppger att hen hjälpt lärarna "någon enstaka gång" men då först när elevens problem har uppnått en "katastrofnivå".

Skolinspektionens utredning visar vidare att skolan inte skyndsamt utreder elevers behov av särskilt stöd. Rektorn uppger att elevers behov av särskilt stöd inte utreds

skyndsamt på grund av att det har saknats rutiner för det arbetet. Rektorn uppger vidare att nya rutiner nu håller på att utarbetas men i nuläget görs det inte några pedagogiska utredningar. Rektorn säger också att pedagogiska utredningar inte har gjorts för alla elever som behöver det men att han själv skrivit ihop pedagogiska kartläggningar när det har behövts för remiss till barn- och ungdomspsykiatri. Pedagogiska utredningar har enligt rektorn inte gjorts för alla elever som har behövt det utan endast för allvarliga fall där skolan har behövt en pedagogisk utredning för att kunna lämna vidare till barn- och ungdomspsykiatri. En av elevhälsans representanter uppger att elevernas behov av särskilt stöd utreds sent och att hen upplever att skolan "sticker huvudet i sanden". Vid intervju uppger en lärare att arbetet med särskilt stöd har "legat nere" på grund av att specialpedagogisk kompetens har saknats. Lärarna uppger att det tidigare har diskuterats kring vem som ska ha ansvar för åtgärdsprogram, mentorn eller specialpedagogen, men frågan har inte besvarats och skolan har inte fått ett fungerande särskilt stöd. En lärare säger att elevers behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt på skolan.

Utredningen visar också att samråd inte sker med elevhälsan vid utredning av elevers behov av särskilt stöd. En representanterna för elevhälsoteamet säger att hen tror att flera åtgärdsprogram finns upprättade för elever men att elevhälsan varken är involverad i arbetet med dessa eller har någon insyn i arbetet. Även chefen för kommunens centrala elevhälsa uppger att skolan inte använder elevhälsans kompetens i elevhälsoarbetet utan att elevhälsan involveras först i årskurs 9 när "det är panik". En av representanterna för elevhälsoteamet berättar att hen upplever att det är en "dragkamp" att få skolan att genomföra pedagogiska kartläggningar/utredningar och att det därför är svårt att veta om skolan sätter in rätt sorts särskilt stöd. En representant säger att hen upplever att skolan inte vet vilket stöd som behövs och att pedagogiska kartläggningar/utredningar på skolan endast ses som ett underlag för basutredning och inte som ett verktyg för särskilt stöd.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Bergaskolans verksamhet inte uppfyller de krav som följer av gällande föreskrifter, föreligger skäl att förelägga Smedjebackens kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna en skolmiljö som präglas av studiero. Tillsynen visar att det vidtagits vissa åtgärder för att skapa studiero på skolan men att personalen på skolan inte har ett gemensamt förhållningssätt med att tillförsäkra eleverna studiero och att lärarna inte alltid upprätthåller studieron i klassrummen eller vidtar åtgärder för att återställa ordningen när det behövs. Bristerna får till följd att elever hindras från att nå utbildningens mål och utvecklas så långt som möjligt.

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 319) anges att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. En viktig grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är en aktiv dialog mellan elever, mellan elever och lärare eller annan personal och även elevens vårdnadshavare om de gemensamma värdena som ska gälla.

Skolinspektionens utredning visar att utbildningen inte har utformats på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Rektorn uppger i intervju att lärarna inte alltid förmår att skapa studiero i undervisningen. En elev berättar vid intervju att det inte är lugnt på lektionerna och att vissa lärare har svårt att lugna elever som stör lektioner. En annan elev säger att lektioner ofta inte börjar i tid samt att elever ofta kommer sent till lektionerna eller lämnar dem i förtid. Enligt en elev händer det också att läraren inte är i klassrummet. En elev säger att det inte finns många lärare som eleverna har respekt för. En elev uppskattar att ungefär en fjärdedel av lektionerna är så lugna att man kan göra det som är tänkt att göras på lektionen. Flera elever uppger också att lärarna inte följer skolans ordningsregler och rektorn säger att ordningsreglerna "hamnat mellan stolarna". En representant för elevhälsoteamet säger att det i hög utsträckning förekommer att elever lämnar sina lektioner för att hämta pennor, böcker och datorer och att lektionerna även störs av att elever från andra klasser rycker upp klassrumsdörrar. Enligt en av representanterna är det en "väldig strömning av elever" från och till lektioner och en del lärare ingriper inte när elever stör ordningen. En representant för elevhälsoteamet säger att utbildningen inte utformas så att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Bergaskolans verksamhet inte uppfyller de krav som följer av gällande föreskrifter, föreligger skäl att förelägga Smedjebackens kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Smedjebackens kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Smedjebackens kommun uppfyller författningarnas krav inom grundläggande förutsättningar för skolenheten.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Smedjebackens kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

X Anders Gullberg

Anders Gullberg
Beslutsfattare
Signerat av: Anders Gullberg

X Davor Zovko

Davor Zovko
Föredragande
Signerat av: Davor Zovko

I handläggning av ärendet har även utredare Anne-Charlotte Ramsthaler medverkat

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Bergaskolan

Fakta om Bergaskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Smedjebackens kommun under våren 2019. Bergaskolan besöktes av Skolinspektionen den 22 och 23 januari 2019.

Bergaskolan är en kommunal grundskola belägen i Smedjebackens kommun. Skolan hade vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn 228 elever. Verksamheten omfattar grundskola årskurserna 7-9.

Måluppfyllelse

Årskurs 9

Det genomsnittliga meritvärdet för eleverna på Bergaskolan var läsåret 2015/16 137,6 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet läsåret 2016/17 var 192,3 poäng och läsåret 2017/18 213,2 poäng. Motsvarande resultat för riket var läsåret 2017/18 228,7 poäng. Enligt Skolverkets statistik har det genomsnittliga meritvärdet på Bergaskolan under de senaste fem åren varierat mellan 137,6 (år 2015/16) och 213,2 (år 2017/18). Andelen elever som nådde kunskapskraven i alla ämnen samma läsår var 65,2 procent jämfört med 75,6 procent som är snittet i riket för samtliga huvudmän.

Enligt Skolverkets nationella statistik för läsåret 2017/18 var den genomsnittliga betygs-poängen för årskurs 9 lägre än genomsnittet i riket i samtliga ämnen förutom i ämnena kemi och matematik.